

ПОНЯТТЯ ЮРИДИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ

Віталій Іванович СТАРОСТА,

*здобувач Харківського національного
університету внутрішніх справ*
<https://orcid.org/0009-0003-0615-5978>

З огляду на великий перелік завдань, які виконують заклади вищої освіти України, важливим аспектом їх ефективної роботи є їх юридичне забезпечення. Поняття «забезпечити» або «забезпечувати» у філології розглядається у трьох значеннях: 1) постачати щось у достатній кількості, задовольняти когось-небудь у якихось потребах. Надавати кому-небудь достатні матеріальні засоби до існування; 2) створювати надійні умови для здійснення чогось-небудь; гарантувати щось; 3) захищати, охороняти когось-, що-небудь від небезпеки [1, с.375].

О.Є. Костюченко, характеризуючи правове забезпечення, пише: «якщо виключити норми права, які утворюють правові умови реалізації прав і свобод, то відповідно забезпечення втратить нормативність й перестане бути правовим, у разі виключення засобів реалізації прав і свобод закріплені норми права втраять свою дієвість, відсутність гарантій нівелює обов'язок держави створити умови користування правами і свободами, виключення охорони унеможливає попередження порушень прав і свобод, відсутність захисту зробить неможливим відновлення порушених прав. Виключення з необхідних ознак безперервної діяльності суб'єктів права загалом робить неможливим весь процес забезпечення, починаючи від створення правових умов реалізації прав і свобод і завершуючи охороною цих прав і свобод, а у крайньому випадку і захистом порушених прав. Таким чином, підсумовує науковець, правове забезпечення – це безперервна діяльність суб'єктів права, в межах їх компетенції, зі створення правових умов, усіма правовими засобами щодо закріплення, реалізації, гарантування, охорони та захисту прав і свобод осіб та їх груп» [2, с. 15].

Т.Г. Корж-Ікаєва під юридичним (правовим) забезпеченням пропонує розуміти сукупність адміністративно-правових заходів, спрямованих на створення відповідних умов для ефективної реалізації, охорони, захисту й відновлення порушених прав і свобод неповнолітніх. Головними його ознаками, на переконання вченої, є: 1) сукупність адміністративно-правових заходів і засобів; 2) система гарантій; 3) відповідні умови реалізації, їх охорона, захист та відновлення; 4) регулювання переважно нормами адміністративного і конституційного права [3, с. 7–8]. В.В. Галуцько правове (юридичне) забезпечення характеризує такими рисами: має цілеспрямований характер, оскільки постає певним регулятором суспільних відносин, упорядковуючи їх за допомогою права на рівні суспільства; має організаційний та упорядковуючий характер, тобто здійснюється за допомогою певних засобів; спрямовано на досягнення певних цілей, а тому має регулятивний характер; має певний предмет і сферу правового впливу, які усвідомлюються людьми і суспільством та мають

для них певне значення; здійснюється певними методами, які координують діяльність суб'єктів права або реалізуються за допомогою їх субординаційної підлеглості у процесі виконання або використання норм права; має визначені стадії, які передбачають правову регламентацію суспільних відносин, виникнення суб'єктивних прав і юридичних обов'язків та їх реалізацію [4, с. 116-118]

Тож, багатоманітність наукових поглядів щодо тлумачення поняття юридичне забезпечення дає можливість виокремити наступні ключові підходи до його розуміння:

1) Функціональний підхід, відповідно до якого юридичне забезпечення представляє собою діяльність, спрямовану на створення необхідних правових умов та механізмів для забезпечення функціонування правової системи. Воно пов'язане із розробкою та впровадженням правових норм, створенням інституцій, що забезпечують виконання законів, а також охорону та захист прав й інтересів громадян.

2) Системний підхід, за якого юридичне забезпечення найбільш доцільно розглядати як системну діяльність, котра спрямована на створення правової бази для функціонування суспільства. Цей підхід враховує взаємозв'язок між різними складовими системи права та необхідність їх взаємодії для досягнення правової стабільності та захисту прав і свобод людей.

3) Цільовий підхід, відповідно до якого юридичне забезпечення спрямоване на досягнення конкретних цілей правової системи. Цілі можуть включати захист прав та свобод людини, забезпечення правопорядку, рівності та рівноправності людини і громадянина. А відтак, юридичне забезпечення розглядається як інструмент досягнення цих цілей шляхом використання різноманітних правових засобів.

4) Правовий підхід. За цим підходом, юридичне забезпечення спрямоване на створення та застосування правових норм для забезпечення прав і свобод людини, врегулювання відносин між суб'єктами права, а також на забезпечення правопорядку. Правовий підхід акцентує увагу на ролі права та його впливі на суспільство.

5) Організаційний підхід, відповідно до якого юридичне забезпечення представляє собою діяльність спеціально-уповноважених суб'єктів, яка спрямована на всебічну (правову, кадрову, тощо) підтримку роботи певного суб'єкта.

Таким чином, юридичне забезпечення закладів вищої освіти - це комплекс правових норм, процедур, механізмів та дій, які реалізуються спеціально уповноваженими структурними підрозділами та спрямовані на створення необхідних умов правового, організаційного, кадрового характеру, тощо, задля ефективного функціонування ЗВО. Така діяльність включає: розробку, впровадження та контроль за дотриманням правових норм, що регулюють функціонування закладу, а також забезпечує захист прав та інтересів студентів, викладачів, адміністративного персоналу та інших учасників освітнього процесу. Юридичне забезпечення включає в себе розробку внутрішніх положень, контрактів, правил та процедур, взаємодію з органами державної влади, виконавчими органами, судовими установами та іншими структурами, що мають відношення до діяльності закладу вищої освіти.

Список використаних джерел:

1. Бусел В. Т. Великий тлумачний словник сучасної української мови. Київ ; Ірпінь : Перун, 2005. 1728 с
2. Костюченко О. Є. Визначення поняття «правове забезпечення». *Науковий вісник Національного університету державної податкової служби України*. 2015. № 1 (68). С. 11–16
3. Корж-Ікаєва Т.Г. Адміністративно-правове забезпечення прав і свобод неповнолітніх: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07. К., 2008. 17 с.
4. Галуцько В. В. Теорія держави та права: конспект лекцій / В. В. Галуцько, Г. О. Пономаренко, В. К. Шкарупа; за заг. ред. В. К. Шкарупи. Херсон: ВАТ «ХМД», 2008. 280 с.